

Vivències d'una vilanovina entre dues llengües

Hola, sóc la Carme Capdet.

Vaig néixer el dia 8 de maig de 1943 a Vilanova i la Geltrú. La meva família, tant per part de pare com per part de mare, eren catalans. Per molt enrere que busqui avantpassats meus, tots havien nascut a Catalunya; per tant, les cançons de bressol que em cantava la meva mare per fer-me dormir i els contes que m'explicava la meva àvia eren en català.

Les meves primeres paraules i la meva conversa sempre eren en la llengua que parlàvem a casa.

Als cinc anys vaig començar a anar a l'escola. La salutació d'“Ave Maria Puríssima” que havíem de fer quan entràvem a la classe i la resposta de la professora, “Sin Pecado Concebida”, em van fer pensar que aquella era la llengua que parlaven al Cel; com que l'escola era religiosa, creia que era natural que parléssim en castellà: havia sentit a dir moltes vegades que el funcionari d'un lloc oficial demanava que parléssim “en cristiano”.

Anaven passant els anys i em vaig anar adonant que el castellà cada vegada tenia més importància a l'hora de la convivència entre els veïns. A mesura que passava el temps, Vilanova era un punt d'arribada d'andalusos, murcians, i molts funcionaris, mestres i directors d'escola eren vinguts de Castella. Quan escoltàvem la ràdio, tant era l'emissora que escoltéssim, tot era en castellà. Però quan es van posar de moda els concursos radiofònics es va tolerar que un cinquanta per cent de les actuacions es fessin en català. Jo actuava en qualitat de recitadora. La meva mare em llegia poesies en veu alta i jo me les aprenia de memòria; vaig guanyar primers premis en concursos de ràdio, i també feia teatre. Les arts escèniques em seduïen cada vegada més, i també vaig desenvolupar un gran amor per l'escriptura. Escrivia en castellà perquè quan intentava fer-ho en català feia moltes faltes d'ortografia i ho vaig deixar córrer.

Quan tenia quinze anys, amb els meus amics i amigues fèiem festes particulars: en dèiem *guateques*. Ballàvem a ritme de *rock and roll*, fumàvem algun cigarret ros i, per beure, *cuba libre*, una barreja de rom i coca-cola. Posàvem discos en una maleta tocadiscos i ballàvem al so dels grups musicals i els cantants del moment. La llista seria molt llarga: els que m'agradaven més eren el Dúo Dinámico; quan cantaven “Quince años tiene mi amor y le gusta bailar el rock” tenia la sensació que me la dedicaven a mi. També escoltàvem cantants que ho feien en francès, italià, anglès, com Johnny Hallyday, Pepino di Capri, Adriano Celentano, Paul Anka... Però en català, res de res.

Com que també ens agradava caminar per la muntanya, anàvem d'excursió quan el vicari de la parròquia de la Geltrú n'organitzava. El sacerdot que ens acompanyava només tenia vint-i-quatre anys, era molt trempat i molt guapo. Venia de pagès i parlava el català molt correctament. Gràcies a ell vàrem millorar molt l'expressió oral; recordo les caçons que cantàvem: “Visca l'escalfor del foc” o “L'home de Cromanyó”...

Als anys seixanta va començar una reivindicació de la llengua, molt ben portada, que va anar creixent no sense dificultats: la Nova Cançó. En Raimon, un xicot valencià, va arrasar amb les seves cançons: “No! Diguem No”, “Al vent”... La Guillermina Motta, amb el cuplet “Remena, nena”, un cuplet una mica picardiós que cantava la meva àvia, i la Núria Feliu amb “Els tres tombs”, una cançó que cantava la meva mare quan jo era petita. S’hi van anar incorporant molts cantautors, a la Nova Cançó: el Joan Manuel Serrat va encongir el cor de moltes noies amb aquella cançó tan romàntica, “Paraules d’amor”. El català també va treure el cap al festival de la Cançó Mediterrània el 1963: Salomé i Raimon varen quedar finalistes amb “Se’n va anar”. Aquell moviment de la Nova Cançó va durar més de deu anys, va ser una lluita intel·ligent; no puc deixar de pensar en un cantautor excel·lent, l’Ovidi Montllor: la cançó “La fera ferotge” tenia un rerefons polític que els crítics no van entendre. El Lluís Llach, sortit com molts del grup Els setze jutges, al 1968 va popularitzar “L’estaca”, i cada vegada que la sentia se’m posava la pell de gallina.

Hi havia una estrofa d’una cançó que em feia plorar (no recordo qui la cantava):

*Si un dia sóc pols, si un dia sóc terra,
vull que sigui d’aquesta que han trepitjat molts*

L’any 1969 va aparèixer un grup de tres actors-cantants que ens varen fer gaudir molt. Les lletres, que adaptaven a melodies conegudes, eren plenes de crítica social, parodiaven la política, i ho acompanyaven de coreografies fantàstiques. Estic parlant dels magnífics Josep Maria Mainat, Miquel Àngel Pasqual i Toni Cruz, La Trinca. Actuaven en teatres i també gravaven discos. Recordo les cançons “Tots som pops”, “La patata”...

Els joves seguien utilitzant la música com a instrument reivindicatiu. Als anys setanta el rock català pren força amb Jaume Sisa, la Companyia Elèctrica Dharma, etc. M’hauria agradat tant gaudir aquells concerts, però tenia dues nenes d’un i dos anys que havia de cuidar. Les meves filles van anar creixent i jo ballava amb elles, al ritme de Sopa de cabra, Els pets, Gossos, etc.

Per sort, les coses van anar canviant i el català va deixar de ser una llengua marginada.

Les meves dues filles, quan eren petites, ja tenien el català a l’escola, i el parlaven més acurat que jo. També hi van ajudar els mitjans de comunicació, el teatre, les pel·lícules; però el que més va ajudar a perdre la por a fer el ridícul, i que molts castellanoparlants s’animesin a parlar el català, van ser les sèries que emetia TV3. N’hi havia per a tots els gustos: de dibuixos animats, com *Bola de Drac*, i qui no recorda el malèvol JR de *Dallas* insultant la Sue Ellen i dient-li que estava trompa?, o les brasileres *L’esclava Isaura* o *La guerra dels sexes*, i les angleses, que tant podíem gaudir-ne de clàssiques (com *Jo, Claudi*) com de molt populars (com *Gent del barri*).

No tingueu por de parlar una llengua que encara no domineu prou: l’esforç sempre és respectat. Seguiu el vostre camí d’integració sense parar. La llengua us farà sentir com si fóssiu a casa vostra.

Ara procuro perfeccionar la narrativa, i gràcies al Consorci per a la Normalització Lingüística he adquirit coneixements i serenitat per publicar alguna coseta.

Estimem el català, doncs, i que no falti mai a les escoles.

Ja tinc tres néts: el Jack, de deu anys; la Joana, també de deu; i el Marcel, de set.

Tots tres parlen i estudien el català, el castellà i l'anglès. Si algun d'ells el dia de demà vol dedicar-se a l'escriptura, podrà canalitzar els seus sentiments en la llengua que li surti de l'ànima.

Em sento orgullosa de les noves generacions. Els demanaria que escoltessin les persones de la meva edat: les nostres històries són un llibre obert que explica la por que hi havia dins les cases. Hem viscut envoltats de silenci: el *per què?* no es contestava mai. Va costar molt perdre la por, però va arribar aquell moment que ens vàrem poder manifestar sense embuts, treure el que teníem a dins i expressar les nostres idees, saber escoltar opinions i anar forjant la nostra personalitat. M'he perdut tantes coses que ara tenim! Llibertat d'expressió: aquesta és la frase màgica que hauríem de tenir en el punt de mira.

La identitat d'un poble comença per la seva llengua: els seus himnes, les cançons, els poemes, i fins i tot les rondalles, ens apropen a entendre el tarannà de la gent.

Benvinguts, amics i amigues!

En uns versos del poema *La Sardana*, Joan Maragall ens diu:

*No és la dansa lasciva, la innoble.
Els uns parells, d'altres desaparellant.
És la dansa sencera d'un poble
que estima i avança donant-se les mans.*

Una abraçada!!! I benvinguts!!!